

VILLREINNEMNDA FOR RONDANE OG SØLNKLETEN

www.villrein.no

Protokoll fra møtet 05.02.2016 – Dombås hotell

Til stede: Janne Lunaas, Arne Vadet, Anne K. Tina Lyslo, Andreas Karlsen, Jørund Båtstad, Torstein Storaas, Bjørner Killi, Bjørn Brendbakken (vara) , Erling Alderslyst (vara), Silje Mogstad Finstad (vara), Bjørn Moastuen (vara), Hans M. Ulberg (vara) og Ole Erik Hørstad.

Forfall faste medlemmer: Elin M. K. Nyvoll, Hilde N. Fischer, Arne Hagetrø, Laila Bårdsløkken og Else M. Bjørke.

Andre møtende: Alexandra Abrahamson (FMOP), Morten Liebe, sekr.

SAKER:

2016/01	VALG AV LEDER OG NESTLEDER
2016/02	ARBEIDSUTVALG LØPENDE SAKER
2016/03	REFERATSAKER
2016/04	ÅRSRAPPORT 2015
2016/05	SEL KOMMUNE – TILRETTELEGGING GANG- OG SYKKELSTI SØR FOR FORMOKAMPEN

2016/01 VALG AV LEDER OG NESTLEDER

Vedlegg: Ingen

SAKSOPPLYSNINGER

Nemnda velger sjøl leder og nestleder. Andre funksjoner har ikke vært aktuelle til nå i nemnda.

Lederen leder nemndas møter. Lederen og til dels nestlederen stiller av og til på møter og samlinger av forskjellig slag. Lederen får av og til henvendelser utenfra i div. saker og også noen ganger fra pressen.

VURDERING

Det er fullt og helt opp til nemnda å gjøre dette valget. Jeg kan opplyse følgende:

- Leder siste periode fra Rendalen, nestleder fra Øyer
- Leder i perioden før der igjen fra Sør-Fron og nestleder fra Stor-Elvdal
- Leder i perioden før der igjen fra Stor-Elvdal (bare Rondane den gangen)
- Fordelaktig om leder og nestleder har god kjennskap til arbeidsfeltet

Ut fra dette har ledervervet alternert mellom Gudbrandsdalen og Østerdalen. Det er imidlertid ingen automatikk i dette.

Lederen og sekretæren har behov for jevnlig kontakt utenom møtene i nemnda herunder planlegging av møtene.

VEDTAK

Jørund Båtstad ble valgt til leder og Torstein Storaas til nestleder. Begge valgene var enstemmige.

2016/02   ARBEIDSUTVALG LØPENDE SAKER

Vedlegg: Ingen

SAKSOPPLYSNINGER

Nemnda har ikke så mange møter i løpet av ett år. Det betyr at det er noen saker som må behandles utenom møtene grunnet frister. Nemnda har praktisert et arbeidsutvalg over mange år bestående av leder, nestleder og stedlig representant for saken.

Saksutredningen mailes av sekretær alle nemndas medlemmer i forkant av AU-møtet slik at de kan komme med evt. merknader. Møtet arrangeres enten fysisk eller pr. telefon.

VURDERING

Ordningen har etter min mening fungert godt. Jeg ser ingen spesielle grunner til å endre dette, og har derfor ikke ytterligere kommentarer.

FORSLAG TIL VEDTAK

Nemnda viderefører ordningen med et AU bestående av leder, nestleder og stedlig representant for behandling av løpende saker utenom nemndsmøtene.

VEDTAK

Nemnda viderefører ordningen med et AU bestående av leder, nestleder og stedlig representant for behandling av løpende saker utenom nemndsmøtene.

2016/03   REFERATSAKER

1. Protokoll fra møtet 14.12.15. deles ut.
2. Postlista, gjennomgang.
3. Søknad om tilskudd til prosjekt Tjønseterfjellet (Nord-Fron/Sør-Fron) sendt.
4. Videreføring av GPS-prosjekt i Rondane. Eksempel GPS-dyr. Deltagelse i styringsgruppe. Bevilgning fra forrige nemnd.
5. Bestandsplan for Rondane revideres.
6. Deltagelse i registreringsprosjektet i Fampen (Stor-Elvdal).
7. Deltagelse i arbeidsgruppe flytting av Gråhøgdbu i Ringebu.
8. Regional plan for Rondane og Sølnekletten.
9. Eventuelt.

FORSLAG TIL VEDTAK

Referatsakene tas til etterretning.

VEDTAK

Referatsakene tas til etterretning.

2016/04   ÅRSRAPPORT 2015

Vedlegg: Årsrapport 2015

SAKSOPPLYSNINGER

Nemnda lager en årsrapport og en aktivitets- og tiltaksplan for kommende år.

VURDERING

Årsrapporten er laget i samråd med lederen for siste periode. Det er opp til ny nemnd å lage en aktivitets- og tiltaksplan. Jeg mener det er riktig å gjøre det på neste møte siden samlingen 4/5. feb med påfølgende møte er en introduksjon til arbeidet.

Jeg anbefaler at aktivitets- og tiltaksplan innarbeides i årsrapporten som tidligere. På den måten blir det bedre oversikt og sikrer kontinuitet i arbeidet. I vedlegget er oppsettet for 2014 beholdt for å vise sammenhengen. Bildene skal skiftes ut.

FORSLAG TIL VEDTAK

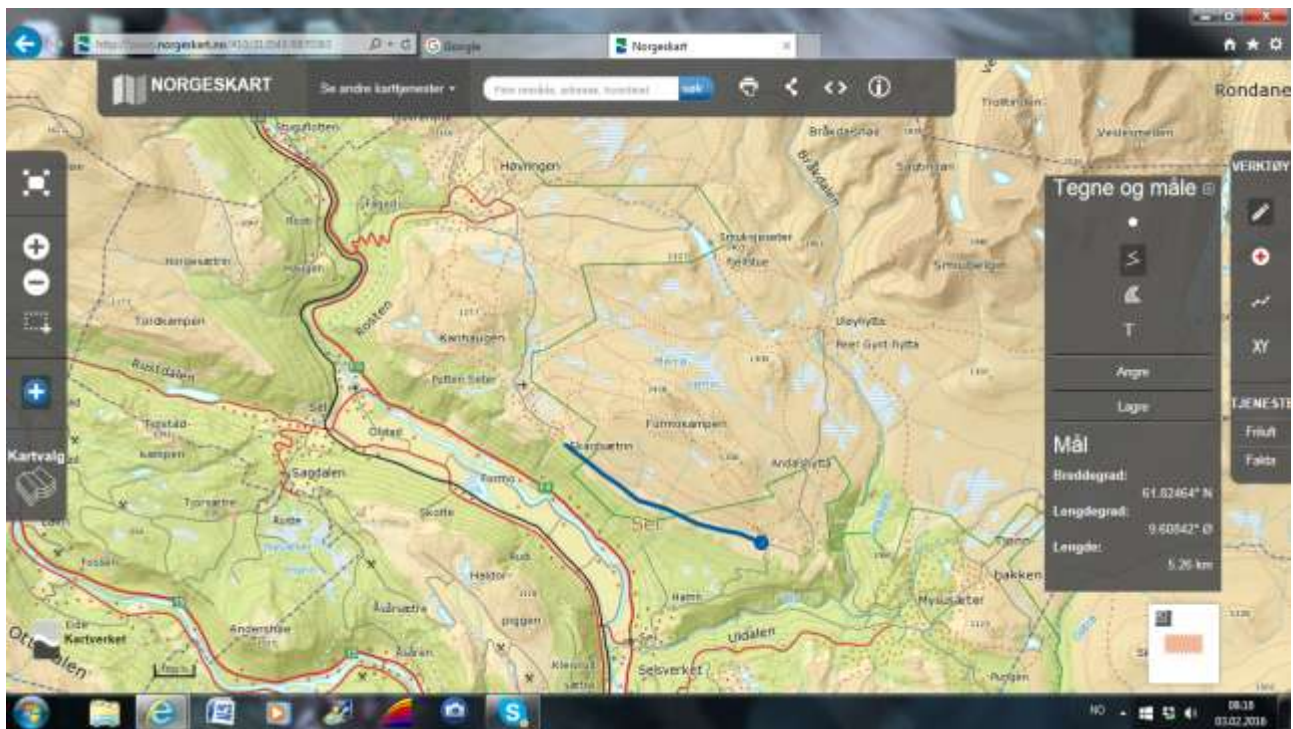
Årsrapport for 2015 tas til etterretning.

VEDTAK

Årsrapport for 2015 tas til etterretning.

2016/05   SEL KOMMUNE – TILRETTELEGGING GANG- OG SYKKELSTI SØR FOR FORMOKAMPEN - UTTALE

Vedlegg: Kart – trase vist med blå strek

SAKSOPPLYSNINGER

Utgangspunkt

Nasjonalparkforvalter skriver:

Søknaden fremmes av Høvringen Vel og Høvringen aktivitetsselskap AS. Den gjelder tilrettelegging for gang- og sykkelsti sør for Formokampen mellom Putten seter og Kampen i Sel kommune. Ca. 3,5 km av omsøkt trase ligger innenfor Rondane nasjonalpark. Før saken blir behandlet etter verneforskrift og naturmangfoldlov av i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er det ønskelig med en uttale i forhold til innholdet i søknaden fra følgende aktører:

- Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten
- Villreinutvalget Rondane Nord v/ Dovre fjellstyre.
- Sel kommune
- Kulturarvenheten hos Oppland fylkeskommune
- Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland

Nemnda er invitert til å gi en uttalelse i saken. Saken er mottatt sekretariatet 28.01.16. Frist for uttale i saken er 18. februar 2016. Saken behandles deretter i nasjonalparkstyret for Rondane Dovre.

Beskrivelse av tiltaket fra søker (utdrag - noe forkortet)

Det søkes om istandsetting/gjennoppretting av en gammel sti, som ligger inne på kommunedelplan for Ula - Dovre grense samt turstikartet for Høvringen og er en av de stiene som ble godkjent av Nasjonalparkstyret i forbindelse med turstiprosjektet. Stien er dessverre delvis gjengrodd og en del partier er såpass bløte at vi stadig får klager fra turister som går stien. Etter utvidelse av nasjonalparken ligger de bløte partiene inne i parken. Det er helt nødvendig med fysiske tiltak for at

stien skal kunne brukes både av turister, hyttefolk og fastboende. Mange som går på Formokampen ønsker en annen sti ned og da er deler av denne stien et mye brukt alternativ.

Dersom Høvringen skal følge med i utviklingen i reiselivsnæringen, haster det med å tilrettelegge for vandring/sykling. Vi har stadig flere besøkende som sykler, og det kreves stier med

tilrettelegging. I tillegg viser undersøkelser at mye av syklingen er basesykling, dvs. at de har en fast plass de sykler ut fra.

Samtidig arbeides det fra Oppland fylkeskommune med en sykkelsti fra Dovre til Lillehammer. Dette prosjektet er nå under planlegging og det er viktig for reiselivsnæringen på Høvringen å bli tilknyttet dette sykkelnettet. Det er kun den omsøkte strekningen som mangler for at det går å gjennomføre sykkelprosjektet i vårt distrikt.

Tilretteleggingsgrad på strekningen Skarseter – Kampen:

Vi tenker oss en godt tilrettelagt gangsti som også gir mulighet for sykkel på maksimal bredde 140 cm. Store deler av strekningen går på morenerygger og der er det kun nødvendig med søkking av stein. I de våte partier må det til forsiktig grøfting med grunne grøfter for å drenere vekk overflatevann.

Gjenoppretting/ istandsetting av denne stien til en god tursti med mulighet for sykling, er etter vårt syn helt i tråd med Regjeringens nye besøksstrategi for nasjonalparkene og rapporten "Villrein og ferdsel" fra NINA. Økonomien i prosjektet er godt i gang, det er bevilget tilskudd fra Gjensidigestiftelsen og Oppland fylkeskommune. Søknad om tilskudd er også sendt Sel kommune.

Oppland fylkeskommune arrangerte for ett år siden et stort informasjons- og oppstartsmøte med tanke på planlegging av en sykkeltrase gjennom Rondane fra Hjerkinntil Lillehammer. Siden den tid er det kommet noen konkrete utspill fra fylkeskommunen, men de har varslet framdrift i saken i 2016.

VURDERING

Det arbeides nå med to delstrekninger i regi av lokale aktører dvs. den foreliggende og området fra Kvamsfjellet i Nord-Fron retning Ringeby grense.

En klassisk problemstilling villreinarbeidet har vært fokus på den uheldige virkningen "Bit for bit" i arealforvaltningen. Flere inngrep på forskjellige steder i villreinområdet kan få konsekvenser for helheten i villreinområdet. Tiltak i ett område kan også få konsekvenser for nærliggende områder i forhold til at menneskers ferdselsmønster endres. Store områder må derfor sees under ett dersom de skal kunne fungere på lang sikt.

Gjennom mange år har villreinnemnda arbeidet ut fra en målsetting om langsiktig eksistens av et sammenhengende sentralt villreinområde i Rondane. Sammenhengen er for tiden brutt i Sel kommune dvs. i området Høvringen – Peer Gynt – Spranget/Rondvassbu.

Delområder for aksene Hjerkinntil Lillehammer

Jeg finner det riktig å se den foreliggende strekningen inn i et større villreinperspektiv dvs. aksene Hjerkinntil Lillehammer siden sykkeltrase gjennom Rondane er aktuell. Det er derfor naturlig å kommentere alle delområdene meget kort og grovt i denne saken. Dette er ikke en endelig faglig oversikt, men ment som et forsøk på å starte en helhetlig tenking. Grunnen til det er at villreinen bruker svært store arealer, varierer områdebruken over år, og er svært sårbar. En mer detaljert vurdering gjøres for den konkrete saken.

Hjerkinn – Dombås/Grimsdalen - Dovre

Det er under slutføring en sammenhengende sykkelvei mellom Hjerkinn og Dombås. I dette arbeidet er det investert betydelige offentlige midler. Denne sykkelveien kan stedvis komme i konflikt med villreininteressene dersom det en gang blir aktuelt å binde sammen Rondane og Snøhetta villreinområder. Det er mulig å komme videre sørover fra Dombås og videre via lokalvei oppe i lia retning Dovre.

En alternativ trase til denne er Hjerkinn – Folldal – Grimsdalen – Dovre. Grimsdalen har vært et fokusområde i prosjektet ”Villrein og ferdsel i Rondane”. Delstammen i Rondane nord er sårbar og benytter områdene nord og sør for Grimsdalsvegen. Det er relativt stor menneskelig aktivitet i Grimsdalen i store deler av året. Trekkområdene er nå begrenset til de helt vestlige delene dvs. områder før man kjører ned i selve Grimsdalen. Samtidig er sommerbeite en klar mangelvare i denne delen av Rondane.

Den menneskelige påvirkningen i Grimsdalenområdet anbefales holdt på dagens nivå eller lavere for å kunne sikre funksjonen for villrein. Høy konfliktgrad. Strekingen Dombås – Dovre er uten konflikt.

Dovre – Høvringen

Den nordre delen av dette fjellområdet rommer mange skarpe elvedaler. Det betyr at en sykkeltrase evt. må legges langt inne i fjellet ved et fjellalternativ. Dette innebærer vesentlig økt ferdsel i helt sentrale villreinområder, og dermed representerer en trase en meget stor konflikt.

Økt trafikk i fjellområdet vil med stor sannsynlighet ødelegge delstammen eller sterkt forringe delstammen. Mulighetene for å reetablere trekket gjennom Sel vil forsvinne. Høy konfliktgrad.

Høvringen – Kampen – den foreliggende saken

Traseen går gjennom Rondane nasjonalpark og i like utenfor (bufferzona) eller i ytterkanten av nasjonalt villreinområde.

Villreinens arealbruk

I forarbeidene til regional plan er området ble det gjort en faglig sammenstilling av kunnskapen om villreinens arealbruk. I den rapporten (NINA 339) strekker det biologiske heleårs leveområdet seg ut til den aktuelle traseen. Et større trekkområde er vist på begge sider av aksen Smukksjøen/Peer Gynt.

Områdene på yttersiden av Forkampen har tradisjonelt vært et vårbeite for rein. Rein har trukket ut i disse områdene under jakta og ved forstyrrelser. Denne funksjonen er nå opphørt eller i beste fall svært marginal. I forbindelse med økt aktivitet ved tilrettelegging av Formokampen til friluftsliv sommerstid, vurderte man situasjonen slik at vårbeitet ville fortsette. Dette har ikke vært tilfellet. Tidlige vårbeiter er for øvrig en mangelvare i Rondane nord.

En sykkelvei på yttersida av Formokampen vil åpne muligheten for en rundtur via Peer-Gynt – Smukksjøen og tilbake til det sentrale Høvringen-området. Ihht. forvaltningsplanen for Rondane nasjonalpark er det tillatt å sykle Kampen – Peer Gynt – Smukksjøen. Rundturen vil her gå i et meget åpent fjellandskap. Økt aktivitet vil påvirke hele landskapsrommet inn mot Rondanemassivet og dermed være med på å frarøve muligheten for å restaurere trekket.

GPS-prosjektet som har gått over flere år, har dokumentert at simler ikke trekker gjennom dette aktuelle området. Det har ikke vært satt GPS-sendere på bukk. Villreinen ”stanger” mot Smukksjøen/Peer Gynt – området i sitt forsøk på å trekke sørover og ”stanger” mot aksene Spranget/Rondvassbu for å kunne trekke nordover. Den menneskelige aktiviteten i dette området setter en bom for trekket. Det betyr at det er behov for å restaurere trekkfunksjonen, jfr. hovedmålsettingen innledningsvis om et sammenhengende villreinområde.

Sett snevert på dette tiltaket hvilket ikke er en farbar vei i villreinforvaltningen, er dette ikke konfliktyllet siden området har gått ut av bruk for villrein. Men, vurderingene over i forhold til helheten går klart foran en isolert måte å vurdere tiltaket på.

Forholdet til regional plan

Ut fra det grove kartgrunnlaget i regional plan ser det ut som om tiltaket ligger i buffersonen og tett opp til nasjonalt villreinområde. Regional plan er bindende for fylkeskommunenes virksomhet og retningsgivende for den kommunale planleggingen. Regional plan sier følgende om buffersona:

Områder av betydning for villrein. Økt utbygging innenfor sonen kan påvirke sentrale og spesielt viktige villreinområder (sone 1) negativt. Områder der det ikke skal tillates nye hyttefelt, utvidelse eller fortetting av eksisterende hyttefelt ut over det som er godkjent i plan. Bebyggelse på eksisterende tomt kan utvikles innenfor visse rammer når dette er avklart gjennom kommunale planer. Tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter prioriteres innenfor sonen for å begrense ferdsel inn i sone 1.

Og har følgende retningslinje for friluftsliv og ferdsel:

Tilrettelegging for friluftsliv og aktiviteter sommer og vinterstid prioriteres innenfor området for å begrense ferdsel inn i sone 1. Det bør legges til rette for aktiviteter og opplevelser innenfor sonen og nærmere bygda for i størst mulig grad å styre ferdsel bort fra nasjonalt villreinområde.

Ut fra det som er skrevet over villreinens arealbruk over, kommer tiltaket i klar konflikt med retningslinjene i regional plan i forhold til hensynet til nasjonalt villreinområde. Samlet belastning i denne delen av nasjonalt villreinområde er overskredet, jfr. vurdering i forhold til naturmangfoldloven nedenfor.

Forholdet til naturmangfoldloven

§ 8. – Kunnskapsgrunnlaget – vurdering basert på vitenskap og erfaringer

Kunnskapen om villreinens arealbruk i det aktuelle området ansees godt både der traseen går og i tilgrensende områder. Det henvises til rapporteringen av prosjektet ”Villrein og ferdsel i Rondane”.

§ 9. - Føre-var-prinsippet – forholdet til kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er av en slik kvalitet at det er mulig å vurdere konsekvenser over et større område. Det henvises til vurderingen av den samlede belastningen nedenfor. Behovet er etter mitt syn nødvendigheten av å ta forvaltningsmessige grep for å:

- Ikke øke belastningen i forhold til sentrale områder og heller redusere den.
- Lede aktivitet for å kunne restaurere trekket nord-sør

§ 10. – Påvirkning - økosystemtilnærming og samlet belastning

Jeg henviser til vurderingene i forhold til villreinens arealbruk over. Den samlede belastningen for dette delområdet og dermed for sammenhengende villreinområdet i Rondane er klart overskredet.

Tiltaket er dessuten fremmet uten en helhetlig vurdering av belastningen på villrein.

Mysusetter – Kvamsfjellet

Her er det mulig å følge eksisterende veier. Liten til middels konfliktgrad.

Kvamsfjellet – Ringebru/Venabygdsfjellet

En mulig trase går gjennom et område som brukes hele sommerhalvåret av en god del av bukken fra Vulufjell. Området har totalt sett mange hytter, og har mye ferdsel til fots sommerstid fra Kvamsfjellet og til dels lokalbefolkning. Villreinens arealbruk har vært registrert via feltarbeid de siste ti årene. Årsrapport foreligger.

Det pågår utvikling av en søknad om bygging av landbruksvei for å binde sammen to andre veier og samtidig brukes til sykkel.

Det er nødvendig å finne en balanse mellom ferdsel og villrein via en sti- og løypeplan og konkrete tiltak. Villreinnemnda har etterlyst dette i lang tid. Middels til høy konfliktgrad ut fra den totale belastningen i Tjønnsseterfjellet.

Venabygdsfjellet – Øksendalen

Området er relativt urørt. Dette er en svært viktig del av villreinområdet, og en trase vil gå langt inne i dette fjellområdet. Det er ikke alternative traseer siden elvekløfter skjærer seg inn i landskapet.

Tilrettelegging for økt ferdsel er svært konfliktfylt. Høy konfliktgrad.

Øksendalen – Øyer grense

Her er det mulig å følge eksisterende veier utenfor villreinområdet. Liten konfliktgrad.

Øyer grense – Lillehammer

Her er det mulig å følge eksisterende veier utenfor villreinområdet. Liten konfliktgrad.

Sammenfatning i forhold til delområdene - sykkeltrase

Flere av delområdene har høy konfliktgrad i forhold til økt tilrettelegging for ferdsel. Behovet for et helhetlig plandokument for en sykkeltrase med konsekvensvurderinger og alternative løsninger er opplagt.

FORSLAG TIL VEDTAK

1. Traseen åpner for muligheten for rundturen Høvringen- Kampen-Peer Gynt-Smukksjøen – Høvringen som vil øke aktiviteten i dette området, og dermed bidra til å gjøre det umulig å gjenskape trekket nord-sør i området Høvringen – Peer Gynt – Rondvassbu/Spranget.
Belastningen i dette området må heller gå ned.

2. Nasjonalparkstyret utfordres derfor til å ta og synliggjøre forvaltningsgrep i forhold til en restaurering av trekket nord-sør før denne saken sluttbehandles som enkeltsak. I motsatt fall mener nemnda at tiltaket er uakseptabelt. Til grunn for dette viser nemnda til:
  - Resultatene fra prosjektet ”Villrein og ferdsel i Rondane”.
  - Regional plan for Rondane og Sølnekletten og forholdet til nasjonalt villreinområde.
  - Verneformålet for Rondane nasjonalpark.
  - Overskridelse av samlet belastning ihht. Naturmangfoldslovens bestemmelser.
3. Villreinnemnda savner et overordnet helhetlig plandokument med konsekvensutredning vedr. sykkeltrasen fra Oppland fylkeskommune.

VEDTAK

1. Traseen åpner for muligheten for rundturen Høvringen- Kampen-Peer Gynt-Smukksjøen – Høvringen som vil øke aktiviteten i dette området, og dermed bidra til å gjøre det umulig å gjenskape trekket nord-sør i området Høvringen – Peer Gynt – Rondvassbu/Spranget.
Belastningen i dette området må heller gå ned.
2. Nasjonalparkstyret utfordres derfor til å ta og synliggjøre forvaltningsgrep for å restaurere trekket nord-sør før denne saken sluttbehandles som enkeltsak. I motsatt fall mener nemnda at tiltaket er uakseptabelt. Til grunn for dette viser nemnda til:
  - Resultatene fra prosjektet ”Villrein og ferdsel i Rondane”.
  - Regional plan for Rondane og Sølnekletten og forholdet til nasjonalt villreinområde.
  - Verneformålet for Rondane nasjonalpark.
  - Overskridelse av samlet belastning ihht. Naturmangfoldslovens bestemmelser.
3. Villreinnemnda savner et overordnet helhetlig plandokument med konsekvensutredning vedr. sykkeltrasen fra Oppland fylkeskommune.

Morten Liebe
Sekretær
Sign.

Hjerkinn   *09.02.16.*

Underskrifter for nemnda

.....

.....

.....

.....

Gjennomgang, jfr. referatsakene, sak 2016/05:

1. Protokoll fra møtet 14.12.15. sendes ut etter at den er godkjent av forrige nemnd.
2. Postlista sendt ut forkant av møtet.
3. Søknad om tilskudd til prosjekt Tjønnseterfjellet (Nord-Fron/Sør-Fron) sendt.
4. Videreføring av GPS-prosjekt i Rondane, sekretær deltar i styringsgruppe.
Bevilgning fra forrige nemnd på kr. 67000,- dvs. imøtekommet søknad første driftsår samt kr. 17000,- for andre året.
5. Bestandsplan for Rondane revideres og behandles på nemndsmøtet i slutten av april.
6. Deltagelse i registreringsprosjektet i Fampen (Stor-Elvdal) ved sekretær.
7. Deltagelse i arbeidsgruppe vedr. flytting av Gråhøgdbu i Ringebu ved sekretær.
8. Regional plan for Rondane og Sølnekletten delt ut.

MØTEPLAN: 14. mars og 25. april.